

27.10.2016

ELINKEINO- JA OIKEUSLAUTAKUNNAN KOKOUS 3/2016

Aika Torstai 27.10.2016 alkaen kello 10.20-17.10

Paikka Sisti (3. krs), Sajos, Inari

Läsnä:	Veikko Feodoroff	puheenjohtaja	
Poissa	Kirsti Kustula	varapuheenjohtaja	
	Jouni Aikio	jäsen	
	Jouko Hetta	jäsen	
	Anne Länsman Magga	jäsen	
	Elen Anne Sara	jäsen	Skypen kautta
	Antti Sujala	jäsen	
	Heini Wesslin	varajäsen	
	Niko Kustula	varajäsen	
	Inga Briitta Magga	varajäsen	
	Aslak Nils Thomas Juuso	varajäsen	
	Inka Musta	varajäsen	
	Inga Länsman	varajäsen	
	Asko Länsman	varajäsen	
	Kalle Varis	sihteeri	klo 13.20- Skypen kautta
	Anni-Helena Ruotsala	sihteeri	

27.10.2016

1 § Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.20.

2 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys:

Kokouskutsu ja esityslista on lähetetty jäsenille ja varajäsenille 29.9.2016. Esityslistaa ja liitteitä on päivitetty uusien tietojen vuoksi ja ne on toimitettu jäsenille 25.10.2016 sähköpostitse.

Kokous todettaneen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Esitys:

Valitaan kaksi pöytäkirjan tarkastajaa.

Päätös:

Valittiin pöytäkirjantarkastajaksi Antti Sujala ja Jouni Aikio.

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

4 § Asioiden käsittelyjärjestyksen hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään seuraava asioiden käsittelyjärjestys:

5 § Saamelaiskäräjien kanta saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevaan tutkimukseen ja saamelaisten vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen tiedustelumenettely

6 § Metsähallituksen menettely koskien kalastustukikohtien myöntämistä Muddusjärven paliskunnan alueelle Paalu- ja Kettuniemeen

7 § Lähetekeskustelu työjärjestyksen 9 §:n 1 kohdan mukaisesta saamelaisten oikeus-, elinkeino-, aineellinen kulttuuriperintö- ja ympäristöpoliittisesta toimintaohjelmasta, sen kärkitavoitteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä

8 § Muut esille tulevat asiat

9 § Ilmoitusasiat

10 § Lautakunnan seuraava kokous

11 § Kokouksen päättäminen

Päätös:

Hyväksyttiin esitetty järjestys seuraavin lisäyksin:

8.1 Pigga Keskitalon elinkeino- ja oikeuslautakunnalle 1.10.2016 osoittama sähköposti koskien Peltovuoman saamenkielistä päivähoitoa.

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

5 §

Saamelaiskäräjien kanta saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevaan tutkimukseen ja saamelaisten vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen tiedustelumenettely

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 6/2016 linjannut Kittilän Taatsin ja Sompiojärven Akankiven seidoilla tehtävien vedenalaisten tutkimusten yhteydessä, ettei hallitus näe hyväksyttäväksi, että saamelaisten pyhiin paikkoihin **kajotaan erilaisin tutkimusmenetelmin**. Linjausta on tutkijayhteisössä tulkittu arkeologian tieteenalan näkökulmasta (kajoamisella on tutkimusmenetelmällinen sisältö), minkä vuoksi se on johtanut em. tutkimuksen osalta siihen, että ko. seitapaikkoja tutkitaan nyt kaukokartoitusmenetelmin (kohdetta tutkitaan siihen koskematta, etäältä) (Metsähallituksen kulttuuriperintösuunnittelija Siiri Tolosen kanssa käyty puhelinkeskustelu syyskuu 2016).

Tätä laajempaa linjausta saamelaisten kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon tutkimuksesta ei toistaiseksi ole tehty, eikä asiasta ole laajemmin vielä keskusteltu saamelaisyhteisössä ja Saamelaiskäräjillä. Sen sijaan Saamelaiskäräjien linjaus muodostuu tällä hetkellä lausunto lausunolta asia kerrallaan, minkä vuoksi Saamelaiskäräjät ei kykene suoriutumaan tehokkaasti, johdonmukaisesti ja ennakoivasti edunvalvontatehtävästään saamelaisten kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon suojelussa.

Saamelaiskäräjät saa yhä enenevässä määrin yhteydenottoja eri alojen tutkijoilta, jotka haluavat tutkia tai jo tutkivat saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa. Yhteydenotoissa pyydetään Saamelaiskäräjien suostumusta tai näkemystä mm. erilaisiin tutkimushankkeisiin ja saamelaisten perinteisen tiedon julkaisemiseen (liite 1a-b). Vaikka saamelaisten kulttuuriperintö ja perinteinen tieto kuuluvat saamelaisten itsehallinnon piiriin, tutkijat ottavat Saamelaiskäräjiin yhteyttä harkintansa mukaan - usein siksi, että ovat saaneet joltain muulta taholta kehotuksen siihen. Useimmissa tapauksissa yhteydenotto Saamelaiskäräjiin tehdään viime tipassa, eikä saamelaisille varata riittävää aikaa asian käsittelyyn. Vaikuttaa siltä, ettei tutkijoilla ja muilla tahoilla, joiden toiminnalla on tai saattaa olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon, ole tietoa siitä, että a) kulttuuriperintö ja perinteinen tieto kuuluvat saamelaisten itsehallinnon piiriin; b) miten, milloin ja mihin olla yhteydessä, kun suunnitellaan tai toteutetaan tutkimuksia tai muita toimenpiteitä, joilla on tai saattaa olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon.

Toinen keskeinen ongelmakokonaisuus on, että vaikka kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon omistajuudesta, julkisuudesta ja niiden hyödyntämistä koskevista eettisistä periaatteista on keskusteltu yksittäisissä asiayhteyksissä, saamelaisten yhteistä kantaa ei ole vielä muodostettu. Myöskään eri tutkimushankkeiden, tai saamelaisten kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon hyödyntämisen ja julkaisemisen vaikutuksia saamelaisten itsemääräämisoikeuteen, kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon ei ole arvioitu. Em. syistä johtuen Saamelaiskäräjien on mahdotonta antaa suostumustaan saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskeville tutkimuksille tai muille toimenpiteille, joilla on tai saattaa olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon. Saamelaisten kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon hallinta, julkaiseminen ja hyödyntäminen, sekä niiden hyödyntämistä ja julkaisemista koskevat eetti-

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

set periaatteet ovat saamelaisten kulttuurin säilymisen ja itsemääräämisoikeuden kannalta keskeisiä asioita, joista saamelaisyhteisön tulisi yhdessä päättää.

Esitys:

Lautakunta hyväksyy liitteen 2 mukaisen menettelyn esitettäväksi hallitukselle saamelaisten vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen tiedustelemiseksi tutkimushankkeissa ja muissa toimenpiteissä, joilla on tai voi olla vaikutuksia saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon.

Lautakunta esittää hallitukselle, että Saamelaiskäräjät järjestää saamelaisten kuulemistilaisuuksia saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevien linjausten laatimiseksi. Lautakunta esittää hallitukselle, ettei Saamelaiskäräjät anna suostumustaan tai hyväksyntäänsä saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskeville tutkimuksille tai muille toimenpiteille, joilla on tai voi olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon, ennen kuin niitä koskevat linjaukset ja periaatteet on päätetty yhdessä saamelaisten kanssa.

Muutosesitys:

Esityksen kohta ”Lautakunta esittää hallitukselle, ettei Saamelaiskäräjät anna suostumustaan tai hyväksyntäänsä saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskeville tutkimuksille tai muille toimenpiteille, joilla on tai voi olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon, ennen kuin niitä koskevat linjaukset ja periaatteet on päätetty yhdessä saamelaisten kanssa.” poistetaan lisävalmistelutarpeen vuoksi.

Päätös:

Lautakunta päätti muutosesityksen mukaan.

Lautakunta hyväksyi liitteen 2 mukaisen menettelyn muutoksin esitettäväksi hallitukselle.

Lautakunta päätti esittää hallitukselle, että Saamelaiskäräjät järjestää saamelaisten kuulemistilaisuuksia saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevien linjausten laatimiseksi.

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

6 §

Metsähallituksen menettely koskien kalastustukikohtien myöntämistä Muddusjärven paliskunnan alueelle Paalu- ja Kettuniemeen

Muddusjärven paliskunnan poroisäntä on kertonut Saamelaiskäräjille, että Metsähallitus on myöntänyt sekä Paalu- että Kettuniemeen luvan kalastustukikohdalle kuulematta mm. paliskuntaa tai kalatalousneuvottelukuntaa. Muddusjärven paliskunta aikoo lausua asiasta. Asiaa käsiteltiin myös Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien kokouksessa pe 23.9.2016, jossa sovittiin, että Metsähallitus selvittää asian ja täydentää tiedot kokousmuistioon viikon kuluessa kokousmuistion saamisesta kommenteille. Tietoja ei ole vielä täydennetty.

Esitys:

Lautakunta keskustelee asiasta ja päättää tarvitaanko asiassa toimenpiteitä.

Päätös:

Lautakunta päätti selvittää asiaa tarkemmin ja valtuuttaa sihteeristön laatimaan asiasta lausunto esitettäväksi hallitukselle. Sihteeristö toimittaa lausunnon lautakunnalle kommentoitavaksi sähköpostitse.

Kokoustauko 12.30-13.20. Tauon jälkeen paikalla samat kokousedustajat ja lisäksi lakimiessihteerit Kalle Varis Skypen välityksellä.

7 §

Lähetekeskustelu työjärjestyksen 9 §:n 1 kohdan mukaisesta saamelaisten oikeus-, elinkeino-, aineellinen kulttuuriperintö- ja ympäristöpoliittisesta toimintaohjelmasta, sen kärkitavoitteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä

Työjärjestyksen 9 §:n 1 kohdan mukaan elinkeino- ja oikeuslautakunnan tehtävänä on käräjien hallituksen alaisena valmistella vaalikaudeksi saamelaisten oikeus-, elinkeino-, aineellinen kulttuuriperintö- ja ympäristöpoliittinen toimintaohjelma kärkitavoitteineen. Toimintaohjelma käsitellään Saamelaiskäräjien täyskokouksessa helmikuussa 2017.

Toimintaohjelman reunaehtoina ovat Saamelaiskäräjien vaalikauden toimintaohjelmassa vuosiksi 2016-2019 asetetut tavoitteet. Toimintaohjelman tarkoituksena on tehostaa vaalikauden tavoitteiden toteutumista kohdentamalla edunvalvonta viiteen kärkitavoitteeseen ja niihin liittyvien toimenpiteiden toimeenpanoon.

Saamelaiskäräjien vaalikauden toimintaohjelmassa 2016-2019 on asetettu seuraavat elinkeino- ja oikeuslautakunnan toimialaan liittyvät tavoitteet:

Päätavoitteet:

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

1. Pohjoismaisen saamelaisopimuksen jatkoneuvottelut on saatu valmiiksi kolmen maan saamelaiskäräjien ja valtioiden hyvällä yhteistyöllä ja sopimus on ratifioitu Suomessa saamelaiskäräjien tuella.
2. Saamelaisten oikeusaseman ja itsemääräämisoikeuden turvaaminen ja kehittäminen lainsäädännössä Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.
3. Alkuperäiskansajulistuksen toimeenpano kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.
4. Saamen kielten elvyttämisohjelman toimeenpano ja resursointi. Uuden ohjelman valmistelun aloittaminen.
5. Saamelaiskulttuurin ja saamelaisten perinteisten elinkeinojen suoja toteutuu kulttuuria, elinkeinoja ja maankäyttöä ohjaavassa lainsäädännössä, hallinnossa ja resursoinnissa.
6. Saamelaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet toteutuvat koko maassa asuinpaikasta riippumatta.
7. Tasokas saamen kielen ja saamenkielinen opetus mahdollistetaan koko maassa. Kehitetään opetuksen saamelaista sisältöä ja oppimateriaaleja.
8. Saamelaisten hyvinvointia ja osallisuutta edistetään turvaamalla sote-uudistuksessa saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten, laadukkaiden hyvinvointipalvelujen saatavuus läheisyysperiaatteella sekä turvaamalla osaavan, ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus.
9. Saamelaisnuorten tukeminen saamelaisen identiteetin, saamen kielen ja kulttuurin säilyttämisessä.
10. Saamelaiskäräjien oman toiminnan ja hallinnon kehittäminen.

Yksityis- ja sektorikohtaiset tavoitteet:

3.2.3 Saamelaisen perinteisen tiedon turvaaminen

- o Saamelaiskäräjät osallistuu Nagoyan pöytäkirjan ratifiointiprosessiin ja toimeenpanoon.
- o Saamelaiskäräjät huomioi omassa toiminnassaan saamelaisen perinteisen tiedon tarpeet ja edistää perinteisen tiedon säilymistä, siirtymistä ja kehittymistä tuleville sukupolville.
- o Saamelaiskäräjät osallistuu WIPO:ssa meneillä oleviin prosesseihin perinteisen tiedon säilymistä turvaamiseksi.

3.3.1 Saamelaisten oikeusaseman ja itsemääräämisoikeuden kehittäminen

- Pohjoismaisen saamelaisopimuksen ratifioiminen vuonna 2017.
- Luodaan itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi sitä kuvaavat indikaattorit yhteistyössä tutkimustahojen kanssa.
- Perustetaan totuuskomitea.
- Eri saamelaisryhmien kielellisten, kulttuuristen ja alueellisten erityispiirteiden ja ajankohtaisten haasteiden selvittäminen tarkoituksena parantaa saamelaisten oikeusasemaa. Selvitetään erityisesti inarinsaamelaisten asemaan liittyvät erityiskysymykset ja historia.

3.3.2. Saamelaiselinkeinot ja ympäristö

- o Saamelaisen poronhoidon suojan kehittäminen elinkeinoja ohjaavaan lainsäädäntöön.
- o Porotalouden- ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin esitetään paimennustukea saamelaisen poronhoitomallin tukemiseksi ja säilyttämiseksi sekä petovahinkojen ennaltaehkäisemiseksi.

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

- o Saamelaisten kalastusperinne ja kalastusoikeudet turvataan Tenojoen ja Näätämöjoen kalastussopimusneuvotteluissa.
- o Inarinsaamelaisten kalastusperinne ja kalastusoikeudet turvataan Inarinjärven osalta.
- o Selvitetään saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvien saamelaisten oikeudet perinteisten elinkeinojen ja luonnon käytön suhteen.
- o Käynnistetään esiselvityshanke elinkeinojen toimintaedellytysten turvaamisen edistämiseksi ja elinkeinorahaston perustamiseksi.
- o Elinkeinosihteerin viran perustaminen.
- o Työryhmän perustaminen yhteistyössä saamelaispaliskuntien kanssa saamelaisporonhoidon etujärjestön luomiseksi.
- o Erillisen etujärjestön perustaminen muille saamelaiselinkeinoille.
- o Tuetaan ja luodaan edellytyksiä saamelaiskulttuurinmukaiseen perinteisten elinkeinojen ammatilliseen opetukseen ja tuetaan erityisesti oppisopimuskoulutuksen kehittymistä.
- o Saamelaiskäräjät osallistuu biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoon.
- o Otetaan käyttöön eettiset käyttäytymissäännöt, joilla varmistetaan alkuperäis- ja paikallisyhteisöjen kulttuurisen ja henkisen perinnön kunnioittaminen osana biologisen monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä.
- o Akwé: Kon –ohjeiden käytön ja käyttöalan ulottaminen saamelaisten kotiseutualueen maankäyttöä koskeviin suunnitelmiin. Akwé: Kon-menettelyyn otetaan mukaan riittävä edustus kunkin alueen alkuperäiskansasta.
- o Aloitetaan saamelaisen metsästrategian luominen, joka kattaisi mm. suositeltavat/vaadittavat PEFC/FSC –sertifiointiin liittyvät metsänkäsittelymenetelmät.
- o Saamelaiskäräjille luodaan paikkatietokanta, josta saisi tietoa muun muassa perinteisistä elinkeinoista (mm. pinta-alat), eri maankäyttömuodoista, metsien ja järvien tilasta, metsänhakkuiden määristä, paliskuntien laidunkiertoaluista.
- o Saamelaiskäräjät edistää Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen toimeenpanoa ja osallistuu aktiivisesti ja vaikuttaen maisemayleissopimusyhteistyöhön.
- o Edistetään Unescon maailmanperintökohteen perustamista saamelaisten kotiseutualueelle erityisesti Inarinjärven ja Näätämöjoen ympäristöön.
- o Saamelaiskäräjät laatii ilmastomuutosta koskevan poliittisen ohjelman.

Esitys:

Lautakunta käy lähetekeskustelun toimintaohjelman sisällöstä liitteiden 3 ja 4 pohjalta, päättää viisi kärkitavoitetta toimenpiteineen sekä ohjeistaa jatkovalmistelua varten.

Päätös:

Päätettiin seuraavat kärkitavoitteet (prioriteettijärjestyksessä) ja toimenpiteet:

1. elinkeinosihteerin viran perustaminen
 - o toimenpide: Etsitään lisärahoitusta elinkeinosihteerin viran perustamiselle maankäytön ja saamelaisten perinteisten elinkeinojen yhteensovittamisen edistämiseksi maankäytössä ja elinkeinojen toimintaedellytyksissä tapahtuneiden muutosten johdosta.

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

2. paikkatietokannan perustaminen saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamiseksi
3. perinteisten elinkeinojen suojan vahvistaminen
 - toimenpide: Saamelaiskäräjät kuulee saamelaisten kotiseutualueen paliskuntia ja laatii tältä pohjalta esityksen poronhoitolain muuttamiseksi, kun lain uudistamisprosessi aloitetaan valtioneuvoston toimesta.
 - toimenpide: Esitetään maa- ja metsätalousministeriölle saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien tukimuotojen (polura) uudistamistyön aloittamista ja selvitetään miten tukimuotoja tulisi tässä tarkoituksessa kehittää ja muuttaa.
 - toimenpide: työryhmän perustaminen yhteistyössä saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittajien kanssa saamelaiselinkeinojen etujärjestön luomiseksi
4. Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisen laajentaminen saamelaisten kotiseutualueen maankäytön suunnitteluun
5. Otetaan käyttöön eettiset menettelytapaohjeet, joilla varmistetaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutuminen osana kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon suojelua ja kestäväää käyttöä.
 - Toimenpide: Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan jo käynnissä olevaan pohjoismaiseen yhteistyöhön saamelaistutkimusta koskevien eettisten menettelytapaohjeiden laatimiseksi
 - Toimenpide: Tarvittaessa laaditaan eettiset menettelytapaohjeet, esimerkiksi osana kansallinen artikla 8(j) -työryhmätyötä

Päätettiin paikkatietokannan perustamisen osalta jatkovalmisteluksi, että ympäristösihteeri selvittää asiaa seuraavaan kokoukseen.

Päätettiin Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisen laajentamisen osalta jatkovalmisteluksi, että sihteeristö selvittää mahdollisia toimenpiteitä seuraavaan kokoukseen.

8 § Muut esille tulevat asiat

8.1 Pigga Keskitalon elinkeino- ja oikeuslautakunnalle 1.10.2016 osoittama sähköposti koskien Peltovuoman saamenkielistä päivähoitoa.

Kirsti Kustula esitteli asian.

Päätös:

Lautakunta päätti esittää koulutus- ja oppimateriaalilautakunnalle, joka on asiassa asi-antuntijalautakunta, että käsittelevät asian.

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

Päätös:

Muita asioita ei ollut.

9 §

Ilmoitusasiat

Asiakirjat pyynnöstä nähtävillä kokouksessa.

Esitys:

Ilmoitusasiat esitellään kokouksessa.

Päätös:

Ilmoitusasiat otettiin tiedoksi.

10 §

Lautakunnan seuraavan kokous

Työjärjestyksen 9 §:n 1 kohdan mukainen saamelaisten oikeus-, elinkeino-, aineellinen kulttuuriperintö- ja ympäristöpoliittinen toimintaohjelma kärkitavoitteineen käsitellään Saamelaiskäräjien täyskokouksessa helmikuussa 2017.

Esitys:

Lautakunta päättää seuraavan kokouksen ajankohdasta.

Päätös:

Lautakunta päätti pitää seuraavan kokouksen joulutammikuussa.

11 §

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 17.10.

Veikko Feodoroff
puheenjohtaja

Anni-Helena Ruotsala
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirjantarkastajat:

27.10.2016

Olemme tarkastaneet tämän pöytäkirjan ja todenneet sen vastaavan kokouksen kulkua.

Inarissa 27.10.2016

Antti Sujala
pöytäkirjantarkastaja

Jouni Aikio
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjantarkastajat:

